រឿង កែលំអការចិញ្ចឹមមាន់ជនបទ ទប់ស្កាត់ការឆ្លងជំងឺផ្តាសាយបក្សី

HEIFER INTERNATIONAL

AED
Academy for Educational Development

CelAgrid

អ្នកនិពន្ធ: **ក្រុមការងារ សែលអាគ្រីត**

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និងកសិកម្ម "សែលអាគ្រីត"

ទូរស័ព្ទ : ០២៣ ២២៣ ៦៤០

Email: celagrid@celagrid.org

Homepage : www.celagrid.org

ថ្ងៃទី ០៩ ខែមករា ឆ្នាំ២០០៨

© មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និងកសិកម្ម "សែលអាគ្រីត" ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិនៃសៀវភៅ "កែលំអការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ ដើម្បីទប់ស្កាត់ការឆ្លងជំងឺផ្តាសាយបក្សី" សូមរក្សាសិទ្ធិគ្រប់យ៉ាង ។ រាល់ការបោះពុម្ពបន្ថែមត្រូវសុំការអនុញ្ញាតជាមុនពី សែលអាគ្រីត ។

សេចក្តីថ្លែងអំណរគុណ

ក្រុមការងារគ្រប់គ្រងនៃមជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និងកសិកម្ម (សែលអាគ្រីត) សូមថ្លែងអំណរគុណដល់ស្ថាប័ន អង្គការ និងបុគ្គល ដូចមានរាយឈ្មោះខាងក្រោមនេះ ដែលបានចូលរួមវិភាគទានជាថវិកា ស្មារតី និងបច្ចេកទេស ធ្វើឱ្យការបោះពុម្ពសៀវភៅទទួលផ្លែផ្កា សំរាប់ផ្តល់ជាគោលគ្រឹះសំខាន់ៗ ដល់អ្នកអភិវឌ្ឍន៍ អ្នកផ្សព្វផ្សាយ ភ្នាក់ងារពេទ្យសត្វ និង ពេទ្យសត្វភូមិ យកទៅប្រើប្រាស់ សំរាប់ជាផលប្រយោជន៍ ដល់កសិករចិញ្ចឹមមាន់ខ្នាតតូចជាលក្ខណៈគ្រួសារ នៅកម្ពុជា ។

- អង្គការហេហ្វឺ-កម្ពុជា ដែលបានផ្តល់ជាថវិកាសំរាប់អនុវត្តគំរោង ចិញ្ចឹមមាន់ដោយជីវសន្តិសុខ នៅក្នុងខេត្តចំនួន ១០ នៃប្រទេសកម្ពុជា និងថវិកាសំរាប់ការបោះពុម្ភសៀវភៅនេះ ជាពិសេសលោក សេន សុវណ្ណ ដែលបានផ្តល់ជាមតិ យោបល់ និងបទពិសោធន៍បច្ចេកទេសនៅក្នុងសៀវភៅនេះ ។
- អង្គការ អេ អ៊ី ឌី (Academic for Educational Development) ទទួលថវិកាផ្ទាល់ ពី យូអេសអេអាយឌី (USAID) ជាពិសេស អ្នកស្រី អាំងយេលីក ស្មីត បានសហការណ៍ជាមួយ សែលអាគ្រីត ក្នុងការអនុវត្តន៍គំរោងចិញ្ចឹមមាន់ដោយជីវសន្តិសុខ នៅក្នុងសហគនម៍ចំនួន ២៨ នៅខេត្តតាកែវ កណ្តាល និងពោធិសាត់ រួមទាំងថវិកាសំរាប់បោះពុម្ពសៀវភៅនេះឡើង ។
- កសិករគោលដៅទាំងអស់នៅតាមបណ្តាលខេត្ត ដែលបានចូលរួមអនុវត្តគំរោងចិញ្ចឹមមាន់ ដោយជីវសន្តិសុខ ផ្តល់ជាបទពិសោធន៍មួយផ្នែក នៅក្នុងសៀវភៅនេះ ។
- បុគ្គលិក សែលអាគ្រីត ដែលបានធ្វើការស្រាវជ្រាវ ផ្តល់ជាទិន្នន័យគ្រឹះ និងចូលរួមផ្តល់មតិយោបល់ ដល់ការផលិតសៀវភៅនេះ ។

ម.ព.ឯ.ក AIDOC
Code: 230-006
Date:
Donated by:

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និងកសិកម្ម (សែលអាគ្រីត)

អារម្ភកថា

សៀវភៅនេះ បានចងក្រងឡើង ក្នុងគោលបំណងផ្តល់ព័ត៌មាន និងចំណេះដឹងថ្មីដល់អ្នកផ្សព្វផ្សាយ អ្នកអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍ ពេទ្យសត្វភូមិ និងកសិករដែលចេះអានអក្សរ ដើម្បីកែលំអរការចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ នាពេលបច្ចុប្បន្ន ក្នុងខណៈដែលជំងឺផ្តាសាយបក្សី បាននិងកំពុងឃាយីយ៉ាងខ្លាំងមកលើវិស័យចិញ្ចឹមបក្សី ព្រមទាំងបានសម្លាប់ជីវិតមនុស្ស រួមទាំងមនុស្ស ៦នាក់នៅកម្ពុជា ។ បច្ចេកទេសនៅក្នុងសៀវភៅនេះ ជាការចងក្រងលទ្ធផលពិសោធន៍ស្រាវជ្រាវ និងការធ្វើបង្ហាញលើការចិញ្ចឹមមាន់ដោយជីវសន្តិសុខជាមួយសហគមន៍ ។ ផ្នែកមួយនៃសៀវភៅនេះ ត្រូវបានដកស្រង់ចេញ ពីបទដ្ឋានអនុវត្ត បច្ចេកវិទ្យា ដែលក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និង នេសាទ បានយល់ព្រមដាក់ឱ្យប្រើប្រាស់ជាផ្លូវការ ។ រូបថតបង្ហាញពីរោគសញ្ញានៃជំងឺផ្តាសាយបក្សី មិនមែនជាកម្មសិទ្ធិ ឬជាការថតផ្ទាល់របស់សែលអាគ្រីតទេ រូបថតទាំងនេះបានដកស្រង់ចេញពីបទបង្ហាញរបស់នាយកដ្ឋានផលិតកម្ម និងបសុព្យាបាលនៅក្នុងសិក្ខាសាលា ជាតិមួយ នៅថ្ងៃទី ២៨-២៩ ខែកញ្ញា ឆ្នាំ២០០៦ នៅសណ្ឋាគារ ហ៊ីម៉ាវ៉ារី នាទីក្រុងភ្នំពេញ ។

សៀវភៅនេះ បង្ហាញពីបច្ចេសទេសនៃការចិញ្ចឹមមាន់តាមលក្ខណៈជីវសន្តិសុខ ការថែរក្សា ការផ្សំចំណី និងផ្តល់ចំណី ប្រភព និងប្រភេទចំណី ធាតុផ្សំគីមី និងប្រភេទចំណីសំរាប់កូនមាន់ មាន់ជំទង់ និងមេមាន់ ជំងឺមាន់សំខាន់ៗ រួមបញ្ចូលទាំងជំងឺផ្តាសាយបក្សី សំរាប់យកទៅបណ្តុះបណ្តាល និងធ្វើបង្ហាញដល់កសិករចិញ្ចឹមមាន់ជាលក្ខណៈគ្រួសារ សំរាប់អនុវត្តដើម្បីបង្កើនផលិតភាពមាន់ និងធានាសុវត្ថិភាព ដល់សុខភាពគ្រួសារកសិករ ។

បណ្ឌិត ខៀវ បូរិន

នាយក

មជ្ឈមណ្ឌលអភិវឌ្ឍន៍ការចិញ្ចឹមសត្វ និង កសិកម្ម (សែលអាគ្រីត)

មាតិកា

វគ្គមួយ ការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ និងផលប្រយោជន៍ ៣

១.សេចក្ដីផ្ដើម ៤

១.១. ស្ថានភាព និងឧបសគ្គ នៃការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ ៤

១.២. ផលប្រយោជន៍នៃការចិញ្ចឹមមាន់ ៥

វគ្គពីរ ជំងឺបក្សីសំខាន់ៗ និងផ្ដាសាយបក្សី ៦

២. ជំងឺបក្សីសំខាន់ និងផ្ដាសាយបក្សី ៧

២.១. ជំងឺញូវកាស ៧

២.២. ជំងឺអុតមាន់ ៨

២.៣. ជំងឺអាសន្នរោគមាន់ ៩

២.៤. ជំងឺបរាសិតលើមាន់ ១០

២.៥. ជំងឺផ្ដាសាយបក្សី ១៣

៣. ការការពារជំងឺ ១៦

៣.១. ការធ្វើវ៉ាក់សាំង ១៦

៣.២. យុទ្ធសាស្ត្រនៃការគ្រប់គ្រងជំងឺ ១៦

វគ្គបី ការគ្រប់គ្រង និងថែទាំមាន់ ១៧

៤. ការគ្រប់គ្រង និងថែទាំមាន់ ១៨

៤.១. ការរៀបចំកន្លែងចិញ្ចឹម ១៨

៤.២. របងជីវសន្តិសុខ ១៩

៤.៣. ការគ្រប់គ្រង និងផ្ដល់ចំណី ២១

វគ្គបួន អាហាររូបត្ថម្ភ និងការផ្សំចំណីមាន់ ២៤

៥. អាហាររូបត្ថម្ភសំរាប់មាន់ ២៥

៥.១. ទឹក ២៥

៥.២. ថាមពល ២៥

៥.៣. ជាតិសាច់ (ប្រូតេអ៊ីន) ២៦
៥.៤. ជីវជាតិ (វីតាមីន) ២៧
៥.៥. សារធាតុរ៉ែ (មីណេរ៉ាល់) ២៨
៦. ការផ្សំ និងផ្តល់ចំណីសំរាប់មាន់ ២៩
៦.១. វត្ថុធាតុដើមសំរាប់ចំណីមាន់ ២៩
៦.២. របៀបលាយចំណី ២៩
៦.៣. ការរក្សាទុកចំណី ២៩
៦.៤. ការផ្សំ និងផ្តល់ចំណីដល់កូនមាន់ ៣០
៦.៥. ការផ្សំ និងផ្តល់ចំណីសំរាប់មាន់ធំ ៣១
៦.៦. ការផ្សំ និងផ្តល់ចំណីសំរាប់មេមាន់ (មាន់ពង) ៣២
៦.៧. ការផ្តល់ខ្យាច់ដល់មាន់ ៣២
៧. ការកត់ត្រា ៣៣

វគ្គប្រាំ ផលិតកម្មចំណីក្នុងស្រុកសំរាប់មាន់ ៣៥
៨. ការផលិតចំណីក្នុងស្រុកសំរាប់មាន់ ៣៧
៨.១. ការចិញ្ចឹមជន្លេន ៣៧
៨.២. ការបង្កើតកណ្តៀរ និងសត្វល្អិត ៣៩
៨.៣. ការផលិតចកបាយធា ៤១
៨.៤. ការដាំត្រកួន ៤២

វគ្គ មួយ
ការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ និងផលប្រយោជន៍

ការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ

១. សេចក្តីផ្តើម

តាមការធ្វើអង្កេតថ្មីៗនេះ ដោយសែលអាគ្រីតនៅខេត្ត-ក្រុងចំនួន ១៨ នៅប្រទេសកម្ពុជា កសិករ ៩០ភាគរយ ចិញ្ចឹមមាន់ជាមធ្យម ១៣ក្បាលក្នុងមួយគ្រួសារ ដែលក្នុងនោះ ៨០ភាគរយ ចិញ្ចឹមមាន់លែងទាំងស្រុង ដោយមានវិធានការគ្រប់គ្រង និងថែទាំតិចតួចបំផុត ។ នេះជាទំនាមទំលាប់ពីបុរាណកាលត១គ្នាមក តែបច្ចុប្បន្ននេះ ការផ្ទុះឡើងនៃជំងឺផ្តាសសាយបក្សី ទោះបីតែកើតមាននៅក្នុងខេត្ត-ក្រុងមួយចំនួនប៉ុណ្ណោះ បានធ្វើឱ្យបាត់បង់ជីវិតមនុស្សចំនួន ៦នាក់ ហើយការព្រួយបារម្ភខ្លាំងបំផុតនោះ គឺការឆ្លងរាលដាលជំងឺនេះ ពីមនុស្សមួយទៅមនុស្សមួយទៀត ដែលជាផលអាក្រក់មួយសំរាប់មនុស្សជាតិទាំងមូល ។

រាជរដ្ឋាភិបាលនៃប្រទេសកម្ពុជា ក៏ដូចជាប្រទេសដទៃទៀត បាន នឹងកំពុង រួមដៃគ្នាជាមួយ ភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍ ស្វែងរកយុទ្ធសាស្ត្រសមស្រប និងវិធានការចាំបាច់ដើម្បីបង្កាស្កាត់នូវភយន្តរាយនៃជំងឺផ្តាសាយបក្សី ។ ជាវិធានការណ៍ដំបូង ភ្នាក់ងារអភិវឌ្ឍន៍បានផ្តោតយុទ្ធសាស្ត្រគ្រើនរំលឹកឱ្យមានការប្រុងប្រយ័ត្នពីសំណាក់ អ្នកចិញ្ចឹមបក្សី ដូចជាការធ្វើអានាម័យក្រោយបានប៉ះពាល់បក្សី ការសំអាតទ្រុងសត្វ ការចិញ្ចឹមសត្វដោយឡែកពីគ្នា ការបង្ខាំងបក្សីថ្មីរយៈពេល ១៤ថ្ងៃ ការចំអិនបក្សីឱ្យឆ្អិនល្អ ។ល។ សែលអាគ្រីតយល់ថា យុទ្ធសាស្ត្រដែលធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរអកប្បកិរិយានៃការចិញ្ចឹមបក្សីនៅជនបទនោះ ត្រូវផ្សារភ្ជាប់គ្នាជាមួយការធានា និងបង្កើនប្រាក់ចំណូលតាមរយៈការកែលំបច្ចេកទេសនៃការចិញ្ចឹមមាន់ ហើយទន្ទឹមនេះ ដាក់បញ្ចូលវិធានការនានា ដើម្បីបង្កាជំងឺផ្តាសាយបក្សី ។ យើងនឹងធ្វើការបកស្រាយបច្ចេកទេសកែលំអការចិញ្ចឹមមាន់ជនបទនេះ ជាលំដាប់លំដោយ នៅតាមវគ្គទាំងប្រាំបីដែលបានចងក្រងនៅក្នុងសៀវភៅនេះ ។

១.១. ស្ថានភាព និងឧបសគ្គ នៃការចិញ្ចឹមមាន់នៅជនបទ

មាន់ពូជក្នុងស្រុក ជាទូទៅមានទីផ្សារល្អ និងមានតំលៃខ្ពស់ប្រៀបជាមួយមាន់ពូជនាំចូល ជាពិសេសក្នុងឆ្នាំ ២០០៧-២០០៨ តំលៃមាន់រស់ពូជក្នុងស្រុកនៅតាមភូមិ គឺ ១២០០០ រៀលក្នុងមួយគីឡូក្រាម ។ ដូច្នេះ កសិករមួយគ្រួសារ ដែលចិញ្ចឹមមេមាន់ជាមធ្យម ៧-១០ក្បាល ផលិតបានកូនមាន់ ៣-៥សំបុកក្នុងមួយឆ្នាំ ដែលមានអាត្រារស់ ៨០-៨៥ភាគ អាចផលិតមាន់សាច់ ២៤០គីឡូក្រាម អាចផ្តល់ជាប្រាក់ចំណូល ២,៩